

I. Oprîsan

MITUL BRÂNCOVEANU

Studiu monografic și corpus de texte

Saeculum I. O.

Procedând aidoma autorului anonim al *Mioriței*, în care povestea morții ciobanului e doar un pretext de relevare a nunții cosmice, a integrării lui în Marele Tot, sau ca izvoditorul *Meșterului Manole*, în care istoria înălțării mănăstirii Argeș constituie, de asemenea, un pretext pentru înfățișarea luptei Omului cu stihiiile potrivnice, poetul neștiut, care a dat contur baladelor olteano-muntene, în care mitul Brâncoveanu atinge punctul cel mai înalt de spiritualitate, a utilizat martirizarea reală a voievodului și a copiilor săi nevinovați tot ca un punct de pornire, în amplificarea la asemenea dimensiuni a nedreptății săvârșite, încât Cosmosul însuși se revoltă, ieșindu-și din matcă, sub forma nonsensului absolut, al mării care arde, al reîntoarcerii la haosul primordial.

Voievodul își pierde astfel contururile realistorice și devine îintruparea ideii de tărie morală și dreptate universală în lupta cu nedreptatea umană de oriunde, de orice fel, de ieri, de azi și de mâine.

I. Oprisan

Mai sunt posibile miturile?

Omul modern privește tot mai mult miturile despre începuturile Universului, ale lumii și a tot ce ne înconjoară – chiar religia – ca simple povești lipsite de temei.

Uimitor de repede tinde să se impună mitul Științei și al Tehnicii, interpretate ca forțe supreme, de dimensiuni stihiale prin puterea lor de schimbare – sperăm în bine – a vieții pe pământ.

Pe de altă parte, globalizarea cerne prin site din ce în ce mai dese cam tot ce-i deosebește pe oameni ca tradiție locală și națională, lăsând să curgă doar făina uniformă, tratată chimic spre a deveni tot mai albă, dacă nu cumva incolor-universală.

Și totuși, acea înclinare organică a omului venind de foarte departe, către descifrarea originilor, a aflării tainelor primordiale și a devenirii sale în timp, generează tocmai acum, în replică, un neașteptat și puternic interes față de mituri și, mai larg, față de povești.

Saturat de dezumanizare și de viețuirea într-un mediu artificial, el se vrea din nou copil, aspirând la puritatea primară.

Din asemenea imbolduri s-au născut și se nasc încă miturile moderne literare, istorice, ale personalităților, iar unele creații – precum, în spațiul nostru, *Miorița*, *Meșterul Manole*, *Zburătorul*, *Toma Alimoș*, *Soarele și Luna* – sunt interpretate tot mai vizibil drept emanații fundamentale ale spiritualității, fiind utilizate ca mijloace de sondare a specificului național, a ceea ce ne diferențiază de toți ceilalți.

În acest context, s-a născut și s-a impus – și trebuie cercetat ca atare – mitul Brâncoveanu, asupra căruia ne-am aplecat în paginile ce urmează.

I.OPRIȘAN

CUPRINSUL

Mai sunt posibile miturile?	5
I. Premisele mitizării	7
II. Conturarea mitului	13
III. Analize	
a. Balade	16
1. Brâncoveanu	16
2. Aga Bălăceanu	49
3. Alte prezențe ale lui Brâncoveanu în balade	64
b. Cronici versificate	67
c. Colinde (Cântece de stea)	73
d. Teatrul popular	76
e. Legende	88
IV. Semnele miracolului	93
V. Portretul Domnitorului	107
VI. Critica mitului	114
VII. Argumentele corpusului de texte	117
CORPUS DE TEXTE	119
L. <i>Balade</i>	121
a. Constantin Brâncoveanu	123
1. C. Brâncoveanul	123
2. C. Brâncoveanul	127
3. C. Brâncoveanul	130
4. C. Brâncoveanul	134
5. C. Brâncoveanul	138
6. C. Brâncoveanul	145
7. C. Brâncoveanul	151
8. C. Brâncoveanul	155
9. C. Brâncoveanul	162
10. C. Brâncoveanul	167
11. C. Brâncoveanul (I)	173
12. C. Brâncoveanul (II)	179
13. C. Brâncoveanul	184
14. Balada sfinților martiri Brâncoveni	186
b. Aga Bălăceanu	190
1. Aga Bălăceanu și C. Brâncoveanul	190
2. Aga Bălăceanu și cu C. Brâncoveanul	195

3. Aga Bălăceanu – Legendă istorică (studiu).....	200
4. Aga Bălăceanu	209
5. Aga Bălăceanu	214
6. Aga Bălăceanu (versiune prescurtată)	217
7. Cântecul lui Prâscoveanu	221
8. Costin	226
9. Costin	229
10. Aga Bălăceanu	235
11. Aga Bălăceanu	245
12. Aga Bălăceanu	250
13. Aga Bălăceanu	255
14. Aga Bălăceanu	257
c. Alte prezențe ale lui Brâncoveanu în balade .	259
1. Cântecul lui Prâscoveanu	259
2. Pârșcoveanu	265
II. <i>Cronici versificate</i>	273
1. Istoria Măriei Sale lui Constantin-Vodă Brâncoveanu Domnul	275
2. Cântecul lui Ștefan-Vodă	282
3. Discăpătânarea lui C. Vodă Brâncoveanul	288
4. [Plângi, neam românesc]	296
5. O pricina minunată	298
6. Stihuri pentru pieirea lui Constantin-Vodă Brâncoveanu	300
7. Cronica rimată despre moartea lui Constantin Brâncoveanul	305
8. Istoria lui Constantin-Vodă Brâncoveanul	307
III. <i>Colinde (Cântece de stea)</i>	315
1. Versiunea Anton Pann (ed. I–III)	317
2. Versiunea Anton Pann (ed. a IV-a)	317
3. O pricina minunată	318
IV. <i>Teatrul popular</i>	319
a. Constantinul	321
1. Cântare și verș la Constantin	321
2. Joc cu Constantin din istoria românilor	332

b. Vicleimul	343
1. Varianta munteană din 27 dec. 1884 (Fragment) .	343
V. <i>Legende</i>	351
1. Brâncoveanu	353
2. Doamna lui Brâncoveanu	354
3. Nora lui Brâncoveanu	356
4. Moartea lui Constantin Brâncoveanu	358
5. Moartea lui Constantin Brâncoveanu	363
6. Constantin-Vodă Brâncoveanu	364
VI. <i>Note și comentarii</i>	367

Легенда
Святого Георгия

Τι γέρει παῖδες οὐτούς παρηπόνει γεννήσαντος μηδέποτε
Πάτερος οὐτούς παῖδες παῖδες αὐτοῦ πατρὸς τούτου
Φονοφειλεστίας ποιεῖται.

